

Ankara Üniversitesi

**Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama
Merkezi Dergisi**

OTAM

Sayı 39/Bahar 2016

**Journal of
The Center for Ottoman Studies,
Ankara University**

ANKARA - 2016

ANKARA ÜNİVERSİTESİ BASIMEVİ
İncitaşı Sokak No:10 06510 Beşevler / ANKARA Tel: 0 (312) 213 66 55
Basım Tarihi: 15/07/2016

OTAM
Ankara Üniversitesi
Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi

BAHAR 2016

SAYI: 39

MART

Yayın Sahibi: Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi adına
Prof. Dr. Üçler BULDUK (Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü)

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Prof. Dr. Üçler BULDUK, Ankara Üniversitesi, Osmanlı Tarihi
Araştırma ve Uygulama Merkezi (OTAM) Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-
Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı, Atatürk Bulvarı No: 45,
Kat: 1, No: 136, 06100 Sıhhiye-Ankara/TÜRKİYE.

Yayın İdare Merkezi: Ankara Üniversitesi, Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi
(OTAM) Müdürlüğü, Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Tarih Bölümü, Ata-
türk Bulvarı No: 45, Kat: 1, No: 136, 06100 Sıhhiye-Ankara/TÜRKİYE.

Tel: +90 312 310 96 49; +312 310 32 80/ 1075, **Belgegeçer:** +90 312 3105713

E-posta: otam@ankara.edu.tr

İnternet Sitesi: www.otam.ankara.edu.tr **Bilgi Edinme Birimi:** botam@ankara.edu.tr

Yaygın Süreli Hakemli Yayın

Basım Yeri ve Tarihi: Ankara / / /2016

Yayın Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Üçler Bulduk (Başkan)
Prof. Dr. Neşe Özden (Üye)

Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu (Üye)
Prof. Dr. Nesimi Yazıcı (Üye)

Danışma Kurulu Üyeleri

(Danışma Kurulu üyeleri aynı zamanda Hakemler Kurulu üyeleridir.)

Prof. Dr. Yahya Akyüz (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Tuncer Baykara (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Mehmet Beşirli (Çankırı Karatekin Ün.)
Prof. Dr. İdris Bostan (İstanbul Ün.)
Prof. Dr. Geza David (Macaristan)
Doç. Dr. Alpaslan Demir (Gaziosmanpaşa Ün.)
Prof. Dr. Feridun Emecen (İstanbul 29 Mayıs Ün.)
Prof. Dr. Yavuz Ercan (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Haldun Eroğlu (Ankara Ün.)
Prof. Dr. Mehmet Akif Erdoğan (Ege Ün.)
Prof. Dr. Reşat Genç (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Tufan Gündüz (Hacettepe Ün.)
Prof. Dr. Ahmet Güneş (Gazi Ün.)
Prof. Dr. Adnan Gürbüz (Gazi Ün.)
Prof. Dr. György Hazai (Macaristan)
Prof. Dr. Halil İnalçık (Bilkent Ün.)
Prof. Dr. Mehmet İnbacı (Erciyes Ün.)
Prof. Dr. Cemal Kafadar (Harvard Ün.)

Prof. Dr. Ahmet Kankal (Yıldırım Beyazıt Ün.)
Prof. Dr. İsmail Kurtcephe (Akdeniz Ün.)
Prof. Dr. Günay Kut (Boğaziçi Ün.)
Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. İlber Ortaylı (Galatasaray Ün.)
Prof. Dr. Mehmet Öz (Hacettepe Ün.)
Prof. Dr. Abdulkadir Özcan (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Ün.)
Prof. Dr. Mustafa Öztürk (Fırat Ün.)
Prof. Dr. Tsutomu Sakamoto (Japonya, Keio Ün.)
Prof. Dr. Yusuf Sannay (TOBB ETÜ)
Prof. Dr. Ali İbrahim Savaş (Çankırı Karatekin Ün.)
Prof. Dr. Adnan Şişman (Gedik Ün.)
Prof. Dr. Kenan Ziya Taş (Balıkesir Ün.)
Prof. Dr. Gönül Tekin (Harvard Ün.)
Prof. Dr. Fahrettin Tızlak (Akdeniz Ün.)
Prof. Dr. Mehmet Tunçel (Erciyes Ün.)
Prof. Dr. Bahaeddin Yediylidiz (Emekli Öğretim Üyesi)
Prof. Dr. Elizabeth Zachariadou (Yunanistan)

OTAM
Ankara Üniversitesi
Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi

BAHAR 2016

SAYI: 39

MART

Bu sayı için Hakemler Kurulu Üyeleri

Prof. Dr. Üçler Bulduk(Ankara Üni.)
Prof. Dr. Kemal Çelik(Başkent Üni.)
Prof. Dr. Mehmet Akif Erdoğan(Ege Üni.)
Prof. Dr. Temuçin Faik Ertan(Ankara Üni.)
Prof. Dr. Adnan Gürbüz(Gazi Üni.)
Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu(Yıldız Teknik Üni.)
Prof. Dr. Ayşe Kayapınar(İzmir Kâtip Çelebi Üni.)
Prof. Dr. Bekir Koç(Ankara Üni.)
Prof. Dr. Osman Köksal(Eskişehir Osmangazi Üni.)
Prof. Dr. Zeynel Özlü(Gaziantep Üni.)
Prof. Dr. Mustafa Öztürk(Fırat Üni.)
Prof. Dr. Alaaddin Yalçınkaya(Karadeniz Teknik Üni.)
Doç. Dr. Cihat Aydoğmuşoğlu(Ankara Üni.)
Doç. Dr. Yasemin Beyazıt(Pamukkale Üni.)
Doç. Dr. Alpaslan Demir(Gaziosmanpaşa Üni.)
Doç. Dr. Abdülkadir Gül(Erzincan Üni.)
Doç. Dr. Selda Kaya Kılıç(Ankara Üni.)
Doç. Dr. Özer Küpeli(İzmir Kâtip Çelebi Üni.)
Yrd. Doç. Dr. Tülay Ercoskun(Ankara Üni.)

Editör Yardımcısı: Arş. Gör. Ertan Ünlü
Yayın Sekreteri: Arş. Gör. Veysel Gökberk Manga
Yazı İşleri:

ISSN: 1019-469X

OTAM, Bahar ve Güz sayısı olarak yılda iki kez yayımlanan hakemli bir dergidir.
OTAM, TÜBİTAK ULAKBİM, TURKOLOGISCHE ANZEIGER, INDEX ISLAMICUS ve ASOS
İNDEX tarafından taranmaktadır.
OTAM' da yayımlanan yazılar Yayın Kurulu'ndan izin alınmaksızın başka yerde yayımlanamaz.
Yazıların sorumluluğu yazarlarına aittir.

Kapak Resmi:

OTAM
Journal of
The Center for Ottoman Studies
Ankara University

SPRING 2016

NUMBER: 39

MARCH

Owner: The Center for Ottoman Studies, Ankara University: Prof. Dr. Üçler BULDUK (Faculty of Letters)

Managing Editor: Prof. Dr. Üçler BULDUK, Ankara University, Faculty of Letters, History Department, Atatürk Bulvarı No: 45, Floor: 1, Room no: 136, 06100 Sıhhiye-Ankara/TURKEY.

Administrative Office: Ankara University, The Center for Ottoman Studies Directorate, Ankara University, Faculty of Letters, History Department, Atatürk Bulvarı No: 45, Floor: 1, Room no: 136, 06100 Sıhhiye-Ankara/TURKEY

Tel No: +90 312 310 96 49; 310 32 80 / 1075 **Fax No:**+90 312 310 57 13

E-mail: otam@ankara.edu.tr

Web: www.otam.ankara.edu.tr **Information:** botam@ankara.edu.tr

Semiannual Journal

Printed in: Ankara / / /2016

Editorial Board

Prof. Dr. Üçler Bulduk (Head of Board)
Prof. Dr. Nesimi Yazıcı (Member)

Prof. Dr. Neşe Özden (Member)
Prof. Dr. Hamiyet Sezer Feyzioğlu (Member)

Advisory Board

(The members of the advisory Board are also members of the Board of Referees)

Prof. Dr. Yahya Akyüz (Emeritus Prof.)
Prof. Dr. Tuncer Baykara (Emeritus Prof.)
Prof. Dr. Mehmet Beşirli (Çankırı Karatekin Un.)
Prof. Dr. İdris Bostan (Istanbul Un.)
Prof. Dr. Geza David (Hungary)
Assoc. Prof. Dr. Alpaslan Demir (Gaziosm. Un.)
Prof. Dr. Feridun Emecen (Istanbul 29 Mayıs Un.)
Prof. Dr. Yavuz Ercan (Emeritus Prof.)
Prof. Dr. Haldun Eroğlu (Ankara Un.)
Prof. Dr. Mehmet Akif Erdoğan (Ege Un.)
Prof. Dr. Reşat Genç (Emeritus Prof.)
Prof. Dr. Tufan Gündüz (Hacettepe Un.)
Prof. Dr. Ahmet Güneş (Gazi Un.)
Prof. Dr. Adnan Gürbüz (Gazi Un.)
Prof. Dr. György Hazai (Hungary)
Prof. Dr. Halil İnalçık (Bilkent Un.)
Prof. Dr. Mehmet İnbacı (Erciyes Un.)
Prof. Dr. Cemal Kafadar (Harvard Un.)

Prof. Dr. Ahmet Kankal (Yıldırım Beyazıt Un.)
Prof. Dr. İsrail Kurtcephe (Akdeniz Un.)
Prof. Dr. Günay Kut (Boğaziçi Un.)
Prof. Dr. Ahmet Yaşar Ocak (Emeritus Prof.)
Prof. Dr. İlber Ortaylı (Galatasaray Un.)
Prof. Dr. Mehmet Öz (Hacettepe Un.)
Prof. Dr. Abdulkadir Özcan (Mimar Sinan Fine Arts Un.)
Prof. Dr. Mustafa Öztürk (Fırat Un.)
Prof. Dr. Tsutomu Sakamoto (Keio Un.)
Prof. Dr. Yusuf Sarıncay (TOBB ETU)
Prof. Dr. Ali İbrahim Savaş (Çankırı Karatekin Un.)
Prof. Dr. Adnan Şişman (Gedik Un.)
Prof. Dr. Kenan Ziya Taş (Balıkesir Un.)
Prof. Dr. Gönül Tekin (Harvard Un.)
Prof. Dr. Fahrettin Tızlak (Akdeniz Un.)
Prof. Dr. Mehmet Tunçel (Erciyes Un.)
Prof. Dr. Bahaeddin Yediylidiz (Emeritus Prof.)
Prof. Dr. Elizabeth Zachariadou (Greece)

OTAM
Journal of
The Center for Ottoman Studies
Ankara University

SPRING 2016

NUMBER: 39

MARCH

Board of Referees for this volume

Prof. Dr. Üçler Bulduk(Ankara Un.)
Prof. Dr. Kemal Çelik(Başkent Un.)
Prof. Dr. Mehmet Akif Erdoğan(Ege Un.)
Prof. Dr. Temuçin Faik Ertan(Ankara Un.)
Prof. Dr. Adnan Gürbüz(Gazi Un.)
Prof. Dr. Mehmet Hacısalihoğlu(Yıldız Technical Un.)
Prof. Dr. Ayşe Kayapınar(İzmir Kâtip Çelebi Un.)
Prof. Dr. Bekir Koç(Ankara Un.)
Prof. Dr. Osman Köksal(Eskişehir Osmangazi Un.)
Prof. Dr. Zeynel Özlü(Gaziantep Un.)
Prof. Dr. Mustafa Öztürk(Fırat Un.)
Prof. Dr. Alaaddin Yalçınkaya(Karadeniz Technical Un.)
Doç. Dr. Cihat Aydoğmuşoğlu(Ankara Un.)
Doç. Dr. Yasemin Beyazıt(Pamukkale Un.)
Doç. Dr. Alpaslan Demir(Gaziosmanpaşa Un.)
Doç. Dr. Abdülkadir Gül(Erzincan Un.)
Doç. Dr. Selda Kaya Kılıç(Ankara Un.)
Doç. Dr. Özer Küpeli(İzmir Kâtip Çelebi Un.)
Yrd. Doç. Dr. Tülay Ercoşkun(Ankara Un.)

Vice Editor: Res. Assist. Ertan Ünlü

Secretary of the Editorial Board: Res. Assist. Veysel Gökberk Manga

Technical Editors:

ISSN: 1019- 469X

OTAM is a refereed journal published two times a year (in spring and fall) by Ankara University Press. OTAM is indexed/cited in TÜBİTAK/ ULAKBİM, TURKOLOGISCHE ANZEIGER, INDEX ISLAMICUS and ASOS İNDEX.

An article published in OTAM may not be published elsewhere without the permission of the Editorial Board. The responsibilities of the published articles rests with authors.

Photo:

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

MAKALELER / ARTICLES

GULİYEV, AHMED

The Ottoman Fortification of Ganja and Provincial Administration of Ganja-Qarabagh Province in the Late Sixteenth Century/16. Yüzyılın Sonlarında Osmanlılar Tarafından Gence'de Kale Yapımı ve Gence-Karabağ Vilayetinde Osmanlı Taşra Yönetimi.....1

TURGUT, VEDAT

Şah İsmail'in Hatunu / Şah İsmail's Wife..... 27

MEVSİM, HÜSEYİN

Tuna'dan Dicle'ye: Zıştovi Hadisesi Neticesinde Diyarbakır'a Sürgün Edilen Bulgarlar/From Danube to Tigris: The Exiled Bulgarians as a Result of Svishtov Incident..... 37

EROĞLU MEMİŞ, ŞERİFE

18. Yüzyılda Kazâ-i Kudüs-i Şerif Mahkemesi'nde Görev ve Görevliler/Analysis of the *Hurûfât* or '*Askerî Rûznâme* Registers Without the Appointment Records of Waqfs: The Case of the District of Jerusalem 71

AKALIN, DURMUŞ

Rusya'nın Kızıldeniz Siyaseti ve Cibuti'de Sömürgecilik Faaliyetleri/ Russia's Policy of the Red Sea and the Activities of Colonialism on Djibouti..... 105

SATILMIŞ, SELAHATTİN

1893 Malatya Depremi ve Âfet Yönetimi/1893 Malatya Earthquake And Disaster Management 137

DAMLIBAĞ, FATİH

Sugar Production in the Ottoman Empire/Osmanlı Devleti'nde Şeker Üretimi 179

AK, MEHMET

Osmanlı Devleti'nde Veba-i Bakarı(Sığır Vebası)/ The Rinderpest in the Ottoman State215

ÜÇÜNCÜ, UĞUR

Birinci Dünya Savaşı'nda Mustafa Kemal Paşa'nın Osmanlı Ordusu'ndaki Alman Subaylarına Bakışı/ Views of the Mustafa Kemal Pasha, on the German Officers in the Ottoman Army During the First World War241

Saygıdeğer OTAM Okurları,

Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi (OTAM), 1985 yılında kurulmuştur ve Ankara Üniversitesi'nin en köklü merkez müdürlüklerinden biri olma vasfını gururla taşımaktadır. OTAM müdürlüğünü hayata geçiren kurucu müdürümüz, muhterem hocam Prof. Dr. Bahaeeddin Ögel merhumu rahmet ve minnetle anıyorum. OTAM Dergisi'ni zor şartlara rağmen saygın ve kurumsal bir yapıya kavuşturdukları için Prof. Dr. Muzaffer Arıkan ve Prof. Dr. Yavuz Ercan hocalarımıza da şükranlarımızı sunuyorum. Prof. Dr. Emel Esin, Prof. Dr. Melek Delilbaş'na hizmetleri için teşekkür ederim. Son olarak, altı yıl boyunca OTAM müdürlüğünü yürüten Prof. Dr. Yılmaz Kurt'un emeklilik yıllarını huzur içinde geçirmesini dilerim. Ayrıca kırk yılı aşkın süre zarfında yönetim kurulunda görev yapan öğretim üyelerimize, danışma ve bilim kurullarımıza ve dergimizin çıkmasında emeği olan herkese ayrı ayrı şükranlarımızı sunarım.

Şerefli, bir o kadar da sorumluluğu ağır olan bu görev 2016 Ocak ayında sayın rektörümüz Prof. Dr. Erkan Ibiş tarafından şahsıma tevdi edilmiştir. Göreve başladıktan itibaren bir taraftan merkez müdürlüğünün işleyişi, ihtiyaçları ve planlaması hakkında mesai harcarken diğer yandan OTAM Dergisi'nin gecikmiş sayılarını bir an önce çıkarma çabası içerisine girilmiştir. Rektör yardımcısı Prof.Dr. Berahitdin Albayrak'ın teşvik ve destekleri ile Samanpazarı semtinde bulunan, restore edilmiş, üniversitemize ait eski bir Ankara konağı, ANKAMER (Ankara Çalışmaları Araştırma ve Uygulama Merkezi) ile birlikte müdürlüğümüze tahsis ve eksikleri tefriş edilmiştir. Umarız ki bu tarihî mekanda hem dergi çalışmalarını daha düzgün biçimde yürütür, hem de küçük çaplı bilimsel ve akademik toplantılar ile sürekli hale getireceğimiz tarih sohbetlerini gerçekleştirebiliriz.

Göreve gelişimizden sonra, yaklaşık altı aylık bir gecikme ile OTAM Dergisi'nin 38. Sayısı (Eylül 2015/Güz) yayımlanabilmiştir. Bu aksaklık şüphesiz 39. Sayı'nın da (Mart 2016/Bahar) gecikmesini beraberinde getirmiştir. Hakem süreçlerinin takip edilmemesinden kaynaklanan bu gecikmenin en az kayıpla atlatılması için yoğun çaba sarfedilmiştir. Bu vesile ile 39. Sayının basım aşamasında bizlere her açıdan yardımcı olan editör yardımcısı Ar. Gör. Ertan Ünlü ve yayın sekreteri Arş. Gör. Veysel Gökberk Manga'ya teşekkür ederiz. Bu sayıda dokuz adet makale bulunmaktadır. Bu makalelerden ilki kardeş Azerbaycan'dan Ahmet Guliyev'e ait. İngilizce makalede Osmanlı yönetimindeki Gence-Karabağ'daki idari teşkilat ve Gence Kalesinin yapımı süreci ele alınmıştır. Vedat Turgut'un çalışması da, oldukça ilgi çeken ve tartışılan Şah İsmail'in eşi üzerinedir. Fatih Damlıbağ'ın, Osmanlı'da Şeker Üretimi adlı İngilizce makalesi de sosyo-ekonomik tarih çalışmaları açısından güzel bir örnek oluşturmaktadır. Keza Mehmet Ak'da Osmanlı Devleti'nde sığırları telef eden hayvan vebası konusunda ilgi çekici bir makale hazırlamıştır. Selahattin Satılmış ise 1893 Malatya Depremi'ni

belgelere dayalı olarak incelemiş, başka bir doğal afete dikkat çekmiştir. “Rusya’nın Kızıldeniz Siyaseti ve Cibuti’de Sömürgecilik Faaliyetleri” adlı makalede Durmuş Akalın, Rusya’nın sıcak denizlere inme arzusunun ta Afrika boynuzuna kadar ulaşan boyutunu bize anlatmaktadır. Hüseyin Mevsim yine az bilinen bir konuyu makalesine taşımış; Ziştovi’den Diyarbakır’a sürgün edilen Bulgarlar hakkında bilgi vermiştir. Umarız birkaçından bahsedebildiğimiz bu makaleler okuyucumuzun da ilgi ve beğenisini kazanır.

Dergimizin Eylül 2016/Güz sayısı, aynı zamanda 40. Sayı olacaktır. Türk tarihinde, folkloründe ve inancında 40 sayısının kutsal bir değeri bulunmaktadır. Kırkını çıkarmak veya kırklara karışmak tabirleri uzun ve ebedî hayatın bir sembolü olmuştur. Umarız, OTAM’ın 40. Sayısı, özellikle Osmanlı araştırmalarında ihtisaslaşmış nadir süreli yayınlardan olan dergimizin kıdemini, saygınlığını ve değerini daha da artıran örnek bir sayı olur. Bu amaca ulaşmak için siz değerli meslektaşlarımızın katkı ve desteği hayati önem taşımaktadır.

Saygılarımla...

Prof. Dr. Üçler BULDUK
OTAM Müdürü